

ЁШ БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ЕТУК ИНСОН ҚИЛИБ ТАРБИЯЛАШ ДАВР ТАЛАБИ

С.Э.Қазақова

*Ўқитувчи, (Хоразм вилояти педагогларни янги методикаларга
ўргатиш миллий марказ)*

Фарзандлар камоли истиқболини кўзлаб, эзгу ниятлар билан яшаш ҳалқимизга хос улуғ фазилат. Авлоддан-авладга ўтиб, сайқал топиб келаётган бу азалий қадрият мустақиллик йилларида янада бойиб, ҳеч кимдан кам бўлмаган баркамол авлодни тарбиялаш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Ҳар қандай мамлакатнинг қудратини белгилайдиган омиллар кўп. Энг асосийларидан бири шу юртда вояга етаётган юксак маънавиятли, жисмонан соғлом, эртаги куннинг ҳақиқий эгалари бўлган баркамол авлоддир. Бугунги кунда ёшларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаоллигини ошириш, бозор муносабатлари шароитида уларнинг меҳнат ва касб кўникмаларини шакллантириш муҳим вазифа ҳисобланади. Чунки ҳар бир юртнинг келажаги, эртаги куни эркин ва фаровон ҳаёти, мамлакатимизнинг ҳалқаро доирадаги нуфузи, авваламбор, униб ўсиб келаётган ёшларнинг етук инсонлар бўлиб вояга етишига боғлиқдир. Мамлакатимизда ривожланиб, такомиллашиб бораётган бозор муносабатлари шароитида меҳнат ва касб кўникмаларини шакллантириш мазмуни фан, техника, ишлаб чиқариш ва маданиятнинг тараққиёти билан узвий боғлиқ равишда модернизация қилиниши лозим. Умумий ўрта таълим мактаблари технология фани дарсларида ўқувчиларнинг бозор муносабатлари шароитида меҳнат ва касб кўникмаларини шакллантириш жараёнида бир қатор долзарб педагогика муаммоларни ҳал қилиш зарур.

Асосий муаммолар :

1. Ўқувчиларда меҳнат ва касб кўникмаларини шакллантириш.
2. Ўқувчиларни касбга йўналтириш асосида меҳнат ва касбга тайёрлаш
3. Замонавий меҳнат ва касб турлари билан ўқувчиларни таништириш.
4. Ўқувчиларнинг меҳнат ва касб турларини шакллантиришда фан-техника, технологиялар ва ишлаб чиқаришдаги янгиликлардан самарали фойдаланиш.
5. Ишлаб чиқариш корхоналарига экскурсиялар ташкил қилиш.

Ушбу муаммоларни узлуксиз таълим тизимининг умумий ўрта таълим босқичида ҳал қилиш орқали таълим тизимининг кейинги босқичларида ҳар томонлама интеллектуал, билимли мутахассисларни тайёрлашга эришилади. Касб танлашда муҳим омиллар бу-қобият, маҳорат ва малакадир. Инсон бирор ишга қўл урушда айниқса касб танлашда хатога йўл қўймаслиги учун айнан ўз қобилиятини ҳисобга олиши муҳим. Қобилиятлар – шахсдаги шундай индивидуал, турғун сифатларки, улар одамнинг турли хил фаолиятдаги кўрсаткичлари, ютуқлари ва қийинчиликлари сабабларини тушунтириб беради.

Касбий маҳорат фақат билим, юксак малака ва тинимсиз меҳнат ҳисобига ривожланади. Ишлаб чиқариш жараёнида мутахассисдан аввало ишга қобилиятлиги, лаёқати ва касбий хусусиятлари талаб этилади. Буларни бир сўз билан касбий маҳорат деб атаймиз. Бизга маълум, ёшларимиз касб танлашида баъзан ота-онанинг хоҳишларига қарашса, айрим ҳолларда таваккал қилишади. Лекин ҳаёт давомида бундай йўл тутганларнинг баъзилари афсус чекканлари, бирор ишнинг бошини тутта олмай юрганларига гувоҳ бўлганмиз. Касб – бу ҳар бир инсоннинг ҳаёт йўлини бошқарувчи катта бир кучдир. Ёшларимиз энг аввало касб танлашда унинг муҳим ва ўта нозик масала эканлигини чуқур англамоқлари лозим. Мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий – иқтисодий ислоҳотлар ва тобора такомиллашиб бораётган таълим жараёни ўқувчи-ёшларни юксак билимли, замонавий касб эгалари қилиб тарбиялашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Яратилаётган мавжуд имкониятлардан фойдаланган ҳолда касб – ҳунарга тўғри йўналтириш, бу жараённинг узлуксизлиги ва узвийлигини таъминлаш учун ҳар бир ўқитувчининг индивидуал хусусиятлари, интеллектуал қобилиятини ва интилишларини эътиборга олиш зарур.

Ҳозирги замон ўқувчиси ўта қизиқувчан ва талабчандирлар. У эгаллаётган билимлари натижасини, танлаган касбининг келажаги бор йўқлиги билишни истади. Шундай экан, бу жараён бугунги кун педагоги ва психологидан давр билан ҳамнафас бўлишни, кириб келаётган ахборот оқимларидан тўғри, ўз ўрнида фойдаланишни, ўқувчиларни касбга йўналтиришнинг инновацион таълим технологияларини ишлаб чиқишни, шакллантиришни талаб қилмоқда.

Хулоса сифатида шунини айтиш мумкинки, мактаб ўқувчиларини касбга йўналтиришда ўқитувчи ижодий маҳоратини шакллантириш, ўқувчилар касб портфолиоси ва касблар каталогини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш самарали бўлиб, буларнинг барчаси таълим босқичларидаги узвийликнинг натижавийлигини кафолатлай олади. Бу эса, ўз навбатида, ёшларимизнинг замонавий касб ҳунарларни эгаллашига, ҳаётда ўз ўрнини топишга хизмат қилади.